

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Še nekaj o slovenskem uradovanju.

Upeljava slovenščine v sodne, politične in davčne urade bode na vsak način občinstvu silno koristila. Hvale vredno je, da se pri davčnih uradih plačilni nalogi in drugi dopisi v slovenskem jeziku izdajajo. Ali sodnije so še vedno trmoglave. Vsi zapisniki, odloki, obsojbe, obravnave itd. se vršé v nemškem, strankam neznanem jeziku. Uradniki in njihovi pomočniki so krivi, če narod ne ume, kar se mu v uradnih razsojeh. Imel sem sto in stokrat priliko v pisarnah poslušati izraze, katerih kmetstvo ljudstvo umeti ne more.

Na priliko: Kaj vé kmet, ako mu pri sodnji uradnik na kako njegovo dedščino zadevajoče vprašanje odgovori: Prinesite mi „abholungo“ (abhandlung) ali „einantwortungo“ (einantwortung), potlej vam bom uže „pešeid“ dal.

Če kmet koga toži, reče se mu: Boste uže „pešeid“ „cuštelan“ dobili, kadar bo „tagzacunga“.

Pri obravnavah se vpraša: No, ali bo „fergleih“ ali bo šlo na „ortl“ (urtheil)?

Pri rubežni se vpraša: No, ali hočete eksekucijo peljati in transferirati?

Ako se zahteva ženitno pismo, terja se od stranke, da naj prinese „arenkontrakt“ (heiraths kontrakt).

Ako hoče kdo svoj dolg zavarovati, mora uložiti „šuldsko“ pismo itd.

Tako je nad sto drugih jednacij izrazov, katere je v naše sodnije upeljala nemška lenoba nemških naših sodnikov, ki rajši lomijo in pačijo jezik, mestu da bi si ga priučili spretno in spodobno, kar zahteva uže sama naravna logika in tudi sodnije čast in svetost.

Mi nijsmo tako strogi, da naj bi vsak sodnik govoril in pisal slovenščino, kakor jo zahtevajo rigorozni naši jezikoslovci, ki so centrum in jedro slovenske jezikoslovne vede in slovenskemu napredku, ki pa praktično življenje tako malo poznajo, da v svojih „poukih“ skoro v staroslovenščini govoré k priprostemu narodu ter se s tem ravno tako pregrešé, kakor vsi ti nemški sodniki ali sodci, ki v „urtelnih“ in „fergleih“ iščejo nebeškega izveličanja. Ali zahtevamo pa, da naj govori vsak sodnik po Slovenskem jeziku, ki bode vsaj toliko pravilen, da se sodnja in njena svetost ne bode več smešila s tisto jezikoslovno brozgo, katera je zdaj v navadi pri sodnijah.

Zategadelj je dolžnost sodnijskim predstojnikom, ki so v prvej vrsti poklicani, da čuvajo nad svojo sodnijo, da uže vender jedenkrat odpravijo ta jezikoslovni abus in da svoje adjunkte, nemškega rojenja, strogo poučé, da mora vsak sodnik po Slovenskem toliko slovenskega jezika učen biti, da mu pri občevanju s slovenskimi strankami ne bode treba lomiti in mesariti jezika ter tako v svetih prostorih urada igrati rolo onej jednako, v katerej v komičnih in vodenih nemških igrah nastopajo tisti znani Čehi, ki nemščino do pičice tako lomijo in mučijo, kakor lomijo in mučijo mnogi naših nemških sodnikov premilo nam slovenščino.

Narodnim sodnikom pa je nastala dolžnost, da svoje stranke poučujejo ter jim počasi v spomin ucepijo mestu tistih slabih popačenih nemških oblik čiste in pravilne slovenske oblike, katere se bodo kmalu udomačile ter izpodri-

nile tujke, po nemških sodnikih ubogemu kmetu usiljene. Povsodi je treba gladiti pot slovenskemu uradovanju, katerega prva zahteva bode, da se bo slovenski jezik po sodnijah ne samo pravilno pisal, temveč tudi pravilno govoril!

— e. —

Iz kranjskega deželnege zбора.

XII. seja 21. oktobra 1881.

Na dnevnem redu je poročilo pomnoženega upravnega odseka o vladnej predlogi zadevajočej nekdanji graničarski okraj Žumberk in občino Marijin Dol.

Poslanec vitez dr. Savinschegg, poročevalec odbora večine, katere poročilo zahteva, naj se imenovano dosedaj graničarsko ozemlje vrne kranjske deželi, katerej je nekdanj pripadalo.

Poročilo odseka manjšine, katero smo uže v našem listu priobčili, pa zahteva le, naj se utelovi v Kranjsko Marijin Dol, Žumberk pa naj ostane pri Hrvatskej proti temu, da bode ogrska vlada podpirala dolenjsko železnico, da se sezida proga od Karlovca do kranjske meje.

Pri razgovoru o teh predlogih oglasi se poslanec Navratil. Govornik pravi: Da poročilo večine trdi, da bi združenje Žumberka bilo v interesu Kranjske in žumberškega prebivalstva, to nij res. Prebivalstvo tamošnje je vse hrvatske in ne želi nikdar spojitve z našo deželo. To prebivalstvo ima svojo samostojno upravo, narodni jezik v šolah, pri sodnijah in pri političnej oblasti. Tudi ima to ljudstvo svoje stare šege in navade, kakeršnih se Slovani drže, svoje zadruga, in nikakor ne želé, da bi prišli v druge razmere. V obče pa nij-

Listek.

Nič goldinarjev — noben goldinar.

(Domišljija in gola resnica; spisal Rajmund Čuček.)
(Dalje.)

„Ali ne veš“, se oglasi tretji, „da cefirovih dobrot ne moreš nikdar spoznati brez tacega dneva“.

„Pustite ga“, se zopet drugi oglasi, „žal mu je, da ne lazi v družbi omehkuženih bogatcev mej gorami, da bi se tam nasrkal kislega mleka. Tukaj se mu pri solzah naših dolenjskih trt silno huda godi, posebno ker še na tem vrtu zaradi presenčenatih dreves ne vidi sinjega neba.“

„Predragi mi prijatelji“, začne zdaj Tone in pomakne svoj stol nekoliko bolj proti mizi, kakor da bi se hotel spustiti v daljši razgovor, „priznavati vam moram, da ste zdravega duha in dobre volje; čudim se samo, da svoj materni jezik tako silno trpinčite. Skoro bi bil

moral zacviliti, kakor pes pri godbi, ko sem slišal vaš: krt, vrt, trt, nasrkal itd. Saj sem prepričan, da ste rodoljubi kakor jaz; pa isto tako tudi sprevidim, da ste materinščini lehkomišelní kvaritelji. Skrbite vender za pravilnejšo izreko, saj ste to svojim materam dolžni.“

„Kako bi pa morali te besede izgovarjati?“ mu prestriže besedo sosed na desnej, kojemu še se nij nikdar taka napaka oporekala.

„Ali ne veš, da se te besede pišejo: kert, vert, tert, naserka, itd., da se torej soglasnik „r“ meči s samoglasnim „e“? Vaše izgovarjanje soglasnika „r“ je preokorno, pretrdo.“

„Skorja novepečenega kruha je za stare babe tudi trda, ker nijmajo zob“, se oglasi celo na konci mize sedeči tovariš, „vender pa sezajo čvrsti ljudje z obema rokama po njej, mej tem ko mečo zametavajo“.

„Tvoja jezičnost pa tudi nikdar ne miruje“, ga zavrne po tej primeri nekoliko osupnen Tone, „saj še vam nijsem vseh uzrokov povedal; le poslušajte, predno da govorite. Sploh

je znano, da imamo v slovenščini samo 5 samoglasnikov; če pa govorite: krt, vrt, itd., bi jim še svojeglavno pridružili 6., ki nij nikakor, tudi ne po staroslovenskem, opravičen.“

„Znano je pa tudi“, mu segne tovariš na levej v besedo, „da imamo v slovenščini, hvala bodi Bogu in Gaju, tako pisati, kakor govorimo; jaz nijsem še nikjer slišal teh besed tako izgovarjati, da bi se moral samoglasni „e“ pred „r“ utikati.“

„Kaj pa ti veš, ki še dalje nijsi prišel po svetu kakor iz mesta do tega vrta“, mu odgovori Tone, ter nadaljuje, da je v daljnih krajih celo novo ustanovljeno imenitno učiteljsko društvo spoznalo, da mu je najvažnejše in najpotrebnejše delo, to napako iz slovenske začetnice iztrebiti, da se po njej ne okaži nežne mladosti cvet. Sicer pa vas vprašam, kako hočete otroke slovenski brati in pisati naučiti, če v omenjenih besedah nijmate samoglasnega „e“?“

„Dovoli mi, dragi Tone“, se oglasi šolnik,

majo tamošnji prebivalci nikakešnih simpatij do nas. To kaže slučaj, katerega hočem navesti. Prišel je nekov pisar v Dragovče v Žumberškem na shod. Tam je potegnil papir iz žepa in nagovarjal može, naj se isti podpišejo, kateri hočejo, da spada Žumberk k metliškemu okraju. Koj so zavpili: Udri po njem! to je ogleduh! In da nij ta nabiralec podpisov našel slučajno tam bivajočega gospoda, kateri ga je spremil do granice, slabo bi se mu bilo godilo. Pa tudi v našem interesu nij ljudstvo in kraj k našej deželi dobiti, ki je sigurno pasiven. Kraj ima 11.000 duš prebivalstva, katero plačuje 6774 gld. davka in ako se odračuni davek za šume 1099 gld., ostane komaj 5000 gld., to je svota, ki jo plača veliki posestnik sam. In za tak kraj moramo mi potem šole in pota delati. Rekel sem uže prej, da ljudstvo neče k nam in to je izražala tudi deputacija, ki je bila o priliki hrvatskega banopotovanja pri slednjemu in ga prosila, naj bi za njih okraj napravila se sodnija v Kostanjevici, da bi jim ne bilo treba hoditi v Ogulin, kar je za nje drago. Imamo tedaj malo nade, da bi ta okraj prišel h Kranjskej, tedaj je dosta boljše, da ga pustimo pri Ogrsko Hrvatskej in dobimo v zameno zato dolensko železnico. Poslanec vitez Guttmansthal je o priliki razgovora o dolenskej železnici rekel, da se jej Magjari upirajo, kajti ti hoté, da bi šel ves svetovni promet skozi Pešto. Tedaj je boljše da storimo Ogre nam prijazne, kajti godilo se nam bode z Žumberkom ravno tako kakor Hrvatom z Reko. Ti dokazujejo v jedno mer, da Reka spada k njim, a vse nič ne pomaga, Reka ostane le magjarska.

Poslanec Svetec: Jaz sem uže v odboru se izrekel za predlog manjšine, naj tedaj za njega navedem še tukaj nekoliko besedij. Meni se zdi, da je poročilo večine istemu manjšine čisto podobno, le da manjšina naravnost pové, kaj hoče, večina pa hoče, naj bi vlada mej vrstami brala. Jaz smatram pa tako ravnanje za jako nevarno, kajti vlada tudi lahko tako mej vrstami bere, kakor nam nij po godu. Ako smo odkritosrčni, moramo reči, da prebivalstvo ne simpatizira za nas in kako bi tudi moglo, če se godé take stvari pri nas, da je sodnik v Metliki pred kratkim trdil, da je sodnijski jezik na Kranjskem nemški. Tedaj se jim, ako se priklopé Kranjskej, nudi le germanizacija, kar pa oni nečejo in tudi mi narodna manjšina ne. Jaz tedaj mislim, če se nam zato odstopi nekaj kosov zemlje in če vrhu tega ogrska vlada še privoli v dolensko železnico,

potem smo dosegli, kar smo največ mogli. Če pa bodemo odločno zahtevali Žumberk nazaj, zahtevamo preveč in ne bodemo dobili nič. Ogrska vlada se opre na Hrvate in začela se bode v Žumberku taka agitacija proti nam, da o združenji še misliti ne bode možno.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 3. novembra.

Zopet se čujejo glasovi, da se bodo imenovali novi udje v **gospodsko zbornico**, a to še le konec tega meseca. Menda bodo vsaj ti novi udje vzeti iz vladi prijazne stranke, — če neče sama sebe pokopati!

„Wien. Ztg.“ objavlja cesarjevo pismo, s katerim se sklicuje **državni zbor** v 14. dan tega meseca. — Kako se bode za prihodnji državni zbor organizirala ustavoverna stranka, še nij možno pokazati, kajti vse prizadevanje poklicati v življenje nemški klub, bode ostalo skoro gotovo brez plodu, kajti dan za dnem izjavljajo poslanci, ki so bili vedno iskreni ustaverci, v govorih pred svojimi volilci, da ne hoté pristopiti k temu klubu. Take izjave je storilo uže več nemških poslancev, toliko bolj se bodo ogibali poslanci Nenemci stopiti v ta klub. Taaffe pa se bode moral nasloniti na avtonomistično stranko in jej za to podporo tudi kaj dati, izvesti popolnem ravnopravnost.

Vladni list v **Serajevu** objavlja deželne vlade razglas, s katerim se naznanja vsem uradom v Bosni in Hercegovini, da so ruska, francoska in italijanska vlada odpovedale se konzularnej jurisdikciji v teh deželah.

Iredentovci nijso nič kaj zadovoljni s potovanjem kralja Umberta na Dunaj, „Lega dela democrazia“ objavila je protest iredentovcev proti kraljevemu potovanju, češ, da to potovanje nij v interesu Italije. V protestu tem stoje tudi te le besede: „Mi spoznamo v dunajskem sporazumljenji tajno zvezo mej cesarjem po božjej milosti in mej tako zvanem po volji naroda izvoljenim kraljem. To nij za nas zveza. Komu naj hasni to sporazumljenje? Italiji ali Avstriji? Če zadnje, potem nij več govora o Trijentu in Trstu, a Bogu hvalo, kralj se more odpovedati le pravici do krone, nikakor pa ne pravu in časti narodovej. Če naj pa ta zveza hasni Italiji, potem mora Avstrija nam dati naše italijanske provincije.“ Če je laškej vladi res kaj do avstrijskega prijateljstva, bode nže ugonobila te črvice.

Vnanje države.

Na **Poznanjskem** so Poljaki pri volitvah v nemški državni zbor jako srečni. Do zdaj je izvoljenih uže najrajst Poljakov, nekaj jih še prodere.

V **Franciji** nabira Gambetta može za svoje ministerstvo. Ima pa dosta nasprotnikov. V 30. dan m. m. bilo je v Parizu javno zbo-

rovanje v objavo pravice do vstaje. Pri tem zborovanji se je jako ostro govorilo proti Gambetti. Nekov Louise Michel imenoval je Gambetto in ministre „tatove“ in „bandite“ in zahteval naj se postrele! Udeleženci zborovanja so bili jako vzburljeni in klicali so: „Smrt Gambetti!“

Volitve, ki se vrše v **Nemčiji**, ne kažejo o dobrem izidu za železnega kancelarja Bismarka, a vender on ne obupa, kar nam kaže naslednja izjava njegova na brzojav 200 študentov, ki so mu izrazili svojo naklonjenost: „Zahvaljujem se vam za vaš brzojav in javljam, da me berlinske volitve nijso iznenadile niti mi vzele poguma. Kronične bolezni potrebujejo časa in potrpežljivosti.“

Dopisi.

Iz Trsta 26. oktobra. [Izv. dop.] (Konec deželnega zbora; mestni zbor in bodoča razstava.) Minoli teden imeli smo 18. in 19. oktobra zadnji seji tržaškega deželnega zbora. V VI. seji so jednoglasno sprejeli nže zadnjič omenjeni resoluciji o Loško-tržaškej železnici (nasvet Vidacovičev) in o pospeševanji domačega brodarstva (nasvet Artellijev); potem pa so obravnavali nasvetovano postavo o varstvu poljskih pridelkov. O tej je bil precej živahen razgovor, prouzročen po temeljitih opombah poslanca g. Nabergoja; temu so nasprotovali Consolo, Burgstaller, Dompieri, Monti in vladni svetovalec Rinaldini. Nazadnje je bila postava sprejeta, kot jo je odsek nasvetoval. Še živahnejša je bila VII. seja 19. oktobra zvečer ob šestih. Takrat so obravnavali postavo o stavbah, ter jej skoro brez premembe pritegnili v vseh mnogobrojnih paragrafih. Za koristi naših okoličanov se je bil pri tej priliki parkrat potegnil poslanec dr. Loser. Po sprejetji te postave je deželni glavar dr. Bazzoni sklenil lotošnje zasedanje deželnega zbora. Bog daj, da bi vlada potrdila sklenene postave in sprejela izročene jej resolucije.

Sinoči 25. oktobra od šestih do polu devetih smo pa imeli kaj viharno sejo mestnega zbora, če smem tako imenovati sejo, pri kateri poslušalci na galeriji prouzročujejo vihar. Izvrševalni odbor za bodočo razstavo tržaško je v posebnem dopisu prosil, naj mu mestni zbor za razstavo prepusti 56374 □ metrov prostora pri sprehajališči sv. Andreja; naj na mestni račun zida 210 metrov dolg zid v morje, ki bi zasuti prostor varoval morskimi valovi; naj za razstavo daruje 20.000 forintov. Dopisovatelj „Slov. Naroda“ je uže večkrat poročal čitateljem našega dnevnika, kako različnih mislij so Tržačanje sami o bodočej raz-

„da res ne vem, po kateri metodi bodo udi omenjenega društva svoje učence poučevali, če pišejo: vert, kert, itd. izgovarjajo pa: vrt, krt, itd.; po bralno-pisalnej se mi ne dozdeva nikakor mogoče, še menj pa po sicer uže zavrženej črkovalnej ali pa glasovalnej. Gotovo so tudi uže črki „r“ na ljubo iznašli kako novo metodo.“

„Tvoj ugovor je celo ničev, dragi mi, ker sem ti uže rekel, da ti te besede slabo izgovarjaš; „e“ se mora pred soglasnikom „r“ tudi slišati, samo malo; pisati se mora na vsak način. Posebno pa vas še moram opozoriti, da se uže zaradi petja mora pisati: vert, gerd, itd., ker se v pesnih pri takih besedah „e“ ne more pogrešati.“

„Mi pa obče navadno ne pojemo, ampak samo govorimo“, se zopet oglasi na konci mize sedeči tovariš in se srčno nasmeje, ker v svojej najivnosti ne more precej spoznati posebnega vpliva, ki ga ima petje na jezikoslovje.

„Ti si pa zopet pravo zadel“, mu smehljaje zažuga Tone; „zloben si vselej kakor hudičeva past. Sicer pa sprevidim, da ste vsi zagrizeni „r“-ovci in da se ne pustí z vami o znanstvenih rečeh pametno govoriti. Vsako reč na svojo sukate kakor lisica. Iuite vender Levstiku na pomoč, kojemu je omenjeno društvo v tej zadevi boj napovedalo. Sbj vender ne more dokaza spraviti, da je bil „r“ v staroslovenščini samoglasnik.“

„Slon se tudi ne zmeni za vsako mušico“, reče mu tovariš na levej ter vzdigne svoj kozarec. „Pustimo to neumnost; saj nij vredna, da jo mlatimo denes, ko smo se odpotujočemu prijatelju na čast zbrali. Bog te živi, Tone! da nam zdrav ostaneš in se iz lepe Italije srečno vrneš!“

„Bog živi tudi vas, dragi mi prijatelji in jezikovni šušmarji! Škoda je res za besede; sicer še o tem nijsmo zadnje govorili. Tehtnejše dokaze vam hočem spraviti, ko se vrnem.“

Po teh besedah so se zopet razgovarjali o tem in drugem. Vsak je vedel kaj veselega povedati, tako da smeha in šale nij bilo konca. Pri sosednjej mizi so se uže odpravljali in račune poravnavali, ko reče natakarcica gostu, ki je hotel z desetakom plačati: „Ne zamerite, gospod, nijmam denes nič več goldinarjev; menjala sem uže več petakov in desetakov. Drobiža pa še imam, če vam morem služiti.“

Kakor da bi ga s šilom zbodla, se Tone nagloma obrne do natakarcice ter jej nekoliko nevoljen zavpije: „Recite prihodnjič v takih slučajih vselej: „Nijmam nobenega goldinarja.“ — „Sicer ste pa tega gotovo vi „r“-ovci krivi“, nadaljuje proti svojim tovarišem; „saj se pri pačenji materinščine strastno pulite za največje zasluge. Bog ve, od katerega izmej vas šušmarjev je ubogo dekle ulovilo ta izraz; od svoje matere ga gotovo nij nikdar slišalo.“

(Konec prih.)

stavi. Razpolili so se in ta stranka je za razstavo, ona pa zoper njo. Misel o tej nesrečni razstavi je sprožil namestnik Depretis; za to so za razstavo vsi vladni krogi in taki ljudje, ki se je bojé ali ki se nečejo zameriti vladi, vsi tisti, ki jih mami beseda domoljub, kajti vladni krogi so raztrobili, da tisti niso dobri patrijoti, ki nasprotujejo nameravani razstavi. Nevladni krogi so pa zoper razstavo, nekateri, ker jim Depretisova vlada nij po godu, nekateri pa (in teh je velika večina), ker od razstave ne pričakujejo ni najmanjše koristi za Trst in tržaško kupčijo, da, bojé se celo, da bode po razstavi tržaška kupčija škodo trpela. Tako se ločijo tudi mestni očetje mej nasprotni stranki za razstavo in zoper njo. Temu nasprotovanju je tudi pripisati, da so se sinočne seje mestnega zbora udeležili mestni očetje v tolikem številu, kakor uže davno ne. Sešlo se jih je bilo 43; od desnice in od vladi tudi udane srede nij manjkalo nobenega zastopnika razen Voelkna, ki se je uže pred meseci preselil v laško Genovo, a tukajšnjemu poslanstvu se vendar neče odpovedati. Celó našega vrliga Nabergoja, ki je baje kaj malo navdušen za idejo našega namestnika Depretisa, so desničarji trikrat nagovarjali ter ga res pregovorili, da se je udeležil sinočnjega zborovanja, se ve, da nikomur nij ljubo uvrštenim biti mej nepatrijote! Kot po navadi je tudi takrat vladnej ideji, bodočej razstavi nasprotno stranko vodil kaj spretni in ostri govornik dr. Vidacovich, ter je z raznih strani dokazoval nepotrebo nameravane razstave. Strahovito ploskanje na popolnem natlačeni galeriji je spremljalo njegove lepo ubrane besede, ki so pobijale nasvetovano prošnjo razstavnega odbora. Vse zastonj! Zbrana je bila razstavi udana večina, ki je z 32 glasovi sprejela omejeno prošnjo; le pri tretjej točki so za razstavo namenjeno svoto skrcili od 20.000 for. na 15.000 for. Začne se strahovito žvižganje in kričanje (viva in abbaso!) in dolgo nič ne pomaga vse opominanje in zvonjenje župana-predsednika, ki je nazadnje celo zvonec strl! Jednako ropotanje in kričanje je bilo pred mestno svetovalnico, zlasti ko so odhajali za razstavo najbolj delujoči zastopniki. Nazadnje je policija vendar razgnala množico in storila mir. Tako bi bil bodočej razstavi pridobljen prostor, katerega je pa treba nekaj še vzeti morju, ter ga pred njim zagraditi. Pridobljenih bi bilo sedaj — na papirji — 157.000 for. Izmej levičarjev so le 4 glasovali za nasvete. Dalje pomislimo, da je izmej mestnih očetov celih 13 odbornikov v zboru za razstavo. Zato pravim, da je uže prva misel na razstavo bila kaj nesrečna, dvojila je prebivalce, ter jih po nepotrebem razjarila. Ali so spodobni omejeni prizori v mestnej svetovalnici pri priliki o katerej se posvetujejo zastopniki mesta in njega okolice o svečanosti, ki bi imela proslavljati spomin na petstoletno združenje Trsta z deželami habsburške vladarske rodovine? Ali bode to res pravi tržaški praznik, čegar praznovanju se oficijelno ustavlja jako mnogobrojna stranka? Pri takej priliki bi bila imela namestnija potrebiti vsa pota in pozvedavati, s čim bi bili zadovoljni vsi merodajni krogi — potem pa delovati v isti namen s skupnimi močmi. Na čelu take svečanosti bi imel stati župan z vsemi in jedinimi mestnimi zastopniki — ker svečanost se ima obhajati v imenu celega mesta in njega okolice, ne pa v imenu te ali one stranke. Tako pa svečanost ne bode imela pravega pomena — in največja sramota lahko zadene namestnijo in njene slepe pri-

vržence, ko bi se svečanost ponesrečila, ko bi se nameravana razstava ne mogla izvršiti, ali bi pa tako propala, kot tržaška razstava leta 1872, o katerej so zabavljivci zbadljivo, a prav primerno rekli, da so v širokih in dolgih kolibah prodajali le milo in glicerín! Rečenih dogodkov, ki morajo užaliti vsakega pravega avstrijskega rodoljuba, pa nijsta zakrivila tukajšnja časnika „Independente“ in „Triester Tagblatt“, kot jima to denašnja na pol oficijalna „Adria“ podtika. Policija je tako denes ugrabila „Independente“, ker je bolj obširno poročal o sinočnej komediji v mestnej svetovalnici. A „Independente“ je zabeležil faktum, kot je zadnja zaplenjena „Soča“ le faktum zabeležila, da sedanja namestnija tržaška v Istri preganja vse Slovane (Slovence in Hrvate) ter jih Italijanom na ljubo prestavlja v druge kraje, kjer ne morejo nič storiti za tužne slovanske brate v Istri. — A za denes dosta!

Domače stvari.

— (Slovenska predstava v deželnem gledališču.) V nedeljo 6. novembra 1881 se bo predstavljala v deželnem gledališču „Zmešnjava na zmešnjave“. — Burka v 5 dejanjih.

— (Dr. I. Tavčarjevo) povest „Moj sin“, natisneno v osmem zvezku „Slovenske knjižnice“, prinaša praški „Svetozor“ v svojej 43. številki; preložil jo je na češki jezik dr. Jos. Penizek, kateri bode, kakor čujemo, še več Tavčarjevih novel priobčil v češkem prevodu.

„Ljubljanski Zvon“.

— (Mestna nova klavnica ljubljanska) je zdaj popolnoma dodelana in izročila se bode denes svojemu namenu, kajti denes nehale se bode klati v starej lese-nej klavnici in pričela se bode vsa živina, katere trišno meso se bode odslej v Ljubljani sploh jesti smelo, klati v novej klavnici. Naše bralce bode gotovo zanimalo, ako jim v kratkih potezah popišemo novo klavnico, kajti s tem poslopljem dobilo je ljubljansko mesto v zavod, s katerim se sme meriti z največjimi in najbolj napredujočimi velikimi mesti. Nova klavnica stoji tik Gruberjevega kanala na Poljanskej cesti, na nekdanj Židanovih, potem Predovičevih njivah. Kdor vstopi, leži mu na desnej strani administrativno posloplje. V njem stanuje mestni živinozdravnik in oskrbnik klavnice. V prvej vrsti zanimljiv je vodnjak in plinovi motor, ki goni iz vodnjaka vodo v pripravljene kadi, od koder se razliva v vse prostore klavnice. Tudi je tu priprava za reguliranje plina, ker vsa posloplja so s plinom razsvetljena. Tik uhođa pri administrativnem posloplju je tehtnica za veliko živino. Na levo stran pa je prvo posloplje, hlev za veliko govejo živino. V hlevu je vse jako lepo urejeno; vladala bode lahko največja čednost. Živina se bode takoj v hlevu napajala. Drugo posloplje je klavnica za veliko živino. Prostora je tu dovolj, da se najedenkrat lahko zakolje 40 komadov. Tla so vsa tlakovana s kamenjem, kakor pri naših trotoarjih. Vsak mesar ima, po svojej potrebi dva, tri ali več prostorov, na katerih bode klal živino. Vsak mesar ima tudi s številko označeno omarico, v katerej spravlja svoje orodje; pripravljene so mize, na katerih se bode zaklana živinčeta razdeljevala in snajila. Vsa notranja uprava klavnicega prostora je železna; zaklana živina se bode po priredjenih mašinah v gorenje prostore spravljala. Veliki mrati stoje po sredi in ob straneh, da se bodo na nje obešali deli zaklane živine. Ventilacija je izvrstna, od zgorej doli in na

obeh straneh. Ako hočejo odtežiti mesarji kaki del zaklane živine precej na klavnem prostoru, služi jim posebna v ta namen postavljena tehtnica. Povsodi pa je napeljana voda, tako da je treba samo odpreti petelina pri vodotoku, da se odplavi kri in druga nesnaga v kanale. Nad uhodom v klavni prostor vzdana je ploča, katera v spomin otvorenja klavnice našteva z zlatimi v kamen udobljenimi črkami imena zdaj delujočih mesarjev za klanje velike živine. Tretje posloplje je klavnica za malo živino, to je teleta prašiče in drugo drobnico. Tudi v tem prostoru je vsa notranja oprava železna; ventilacija je jednaka v prvem klavnem prostoru, tako tudi vodotok. Razen tege sta postavljeni na obeh straneh te klavnice dve peči, katerih vsaka ima dva velika kotla, kjer bodo dobivali mesarji, ki koljejo prašiče, potrebne gorke vode. V tem klavnice prostoru je tudi ledenica. Ta je jako prostorna in po najnovejšem načinu napravljena. Ledenica je razdeljena po železnih taverzah v dva dela. V zgornjem delu se nasuje led, v spodnjem, popolnem suhem delu pa se obesi zaklana živina, čisto čedno in prosto, ne da bi jo bilo treba valjati, kakor dozda po umazanem ledu. Mej tema popisanimi klavnima poslopljema stoji drugi vodnjak. Četrto posloplje v iste vrsti, je hlev za drobnico, teleta, prašiče itd. V tem hlevu je jako praktično osnovana tehtnica, da se na njej lahko tehtajo prašiči itd. Odstranjen je hlev za bolno živino in ravno tako tudi posloplje, kjer se bode znažil drob živine, itd., za kar so pripravljene potrebne peči. Reči so mora, da je vse zidanje sicer jednolično, a vendar čudno izvršeno. Zidati se je začela klavnica meseca marca, je tedaj popolnoma dovršena v komaj 8 mesecih. Stavbo je izvršila kranjska stavbena družba. Stroški so bili proračunjeni na 135.000 gid. ali bodo gotovo znašali mnogo več; ker se je moralo marsikaj napraviti, kar nij bilo v proračunu. Stavba le-ta služi ljubljanskemu mestu gotovo čast! Nikdo naj ne zamudi, ogledati si to praktično in iz sanitarnih uzrokov prekoristno posloplje!

—a—

— („Zdravec.“) Tako se imenuje nov bolgarski, po vzgledu našega „Vrtca“ osnovani, in bolgarskej mladini namenjeni list s podobami, katerega sta s septembrom t. l. v Sredci začela na svitlo dajati gg. Anton Bezenšek in Kristo P. Konstantinov. Vsebinska prvej številki je jako zanimljiva, obsezajoča pesni, životopise, povesti, prirodopisne članke, razne drobnosti, smešnice in različnih vrst zastavice. Cena listu, ki izhaja vsakega meseca 15. dan, je za vse leto 1 rubelj.

„Ljubljanski Zvon.“

— (Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji) ima v soboto 5. novembra II. sejo v zimskem tečaju (občni zbor) s sledečim dnevnim redom: 1. Prečita se zapisnik. 2. Poročilo o Jurčičevj slavnosti. 3. Poročila odbornikov in revizorjev. 4. Volitev predsednika, odbornikov in revizorjev. 5. Slučajnosti. Lokal: Schneider's Zipfer-Bierhalle I. Wollzeile 38, Souterrain. Začetek ob 1/2 8. uri zvečer. K obilnej udeležbi vabi uljudno odbor.

— (Akademično društvo „Triglav“) v Gradci ima svoje drugo redno zborovanje v soboto dne 5. t. m. v gostilni „Remschmidt's Gasthaus zum wilden Mann“ v jakominskej ulici št. 3. Dnevni red: 1. Razgovor o najemu čitalne sobe. 2. Posvetovanje o petji in sprejemanje novih pevskih udov. 3. Razgovor o Preširnovj slavnosti. 4. Sprejemanje novih društvenikov. 5. Eventuelni predlogi.

„Čuti v napevih.“

Uglasbil Josip Kocijančič.

Rekel sem, da skozi vse Kocijančičeve skladbe veje naroden duh; v prvej pesni „Slovo“ pasus: „Bog ve al' te bom še kdaj?“ celo spomina na narodno „Če tudi drug ženin Tvoj bo“. Sploh moram reči, da sem naletel v Kocijančičevih skladbah tu pa tam na kako tujo misel; tako n. pr. se mi zdi, da je „Spoved“ posneta (? Ur.) po Avgust Lebanovej „Vse to, kar si mi zdaj naštel“, osobito takti:

„Da malo maram za hudiča,
Da njih celó se ne bojim“

spominajo prav živo na Avgust Lebanovo skladbo; res Avgust Lebanova skladba še nij na svitem, pa Kocijančiču je bila znana, ker sta si prijatelja in sorojaka drug drugu zemu kritikovala skladbe. V „Njega nij“, spominajo, zdi se mi, zadnji takti na Kreutzerjevo „Die Kapelle“. (Primeri: „Hirtenknabe, Hirtenknabe! dir auch singt man dort einmal!“ — Männerquartette von der Donau, herausgegeben von Josef Renner, Regensburg.) Isto tako ima Kocijančič v „Majniku“ finale, ki je podoben Hajdrihovemu v njegovej „Cerkvici“. Sicer to ne zmanjšuje dosta vrednosti dotičnih Kocijančičevih skladb, vsaj fantazija ne more biti absolutno originalna. Veliko njihovih mislij. Originalna zamore biti fantazije le kolikor se tiče oblik. Ona snuje nove tvorke, a le iz danih življev opiraje se na opozovanja in na opomin. —

Biser mej Kocijančičevimi napevi je „Oblaček“, o katerem je ranjki Avgust Leban pisal: „Naj rečem le toliko, da ta pesen ima le malo vrstnic (namreč kot podoknica) ne le v slovenskej glasbeni literaturi, temveč tudi v tujej in to prav zato, ker je vse tako naravno položaju prikladno“. Tudi pesnik prof. Stritar se je v „Zvonu“ izrazil, da mu je Kocijančič ugajal kot skladatelj, ter da se je znal uglobiti v duh njegovih pesni.

Istina je, da v kakej Kocijančičevij skladbi pogrešamo one notranje zveze, ki daje pesni umetnalno vrednost, vendar reči moramo, da so nam te skladbe svedoke nemalega glasbenega talenta. Harmonizacija je preprosta, a lepa; pesni te so postavljene tako lahko, da jih bode lahko zapel tudi malo uvežban pevsk zbor. Papir in tisk sta lična, poslednji brez pomot, ki bi utegnile sitne biti pevcem. V tem so Kocijančičevi „Čuti“ mnogo srečnejši od „Glasov s Primorja“ njegovega prijatelja, ki vsled nepredvidnosti založnikove mrgolijo tiskarskih pomot.

Z mirnim srcem priporočamo torej Kocijančičeve „Čute“, kateri so v vseh svojih delih prav mični. — Ker je čisti dobiček namenjen Jurčičevij ustanovi, mislimo, da bode vsak prijatelj narodnej glasbi rad posegel po tem glasbenem delci. Škoda le, da nam je nemrla osoda tako brzo potegnila v grob nardarjenega skladatelja! Ko bi bil živel, bil bi nam izvestno še kaj večjega lepšega ustanovil; toda uže njegovi „Čuti“ so mu zagotovili slavo mej hvaležnim narodom slovenskim!

Dunajska borza 3. septembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankoveih	76	gld.	60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	„	65	„
Zlata renta	93	„	90	„
1860 drž. posojilo	132	„	50	„
Akcije narodne banke	827	„	—	„
Kreditne akcije	366	„	40	„

London	118	50	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	37	„
C. kr. cekini	5	59	„
Državne ma. ke	58	—	„

Jedan gospodin mladi godina iz boljeg obiteljnog kruga sa nekoliko hiljadah novaca želji se z jednom nekoliko stotina novaca imajučom, mladom i liepom gospodičnom iz Kranjske oženiti. Upitanja pismena uzimaju se do 15. novembra 1881 pod biljegom J. Z. p. r. Ljubljana. (618—2)

Prodaja vina.

Iz 1881. leta belo vino	gld.	11.—
„ 1880. „ „ „	„	12.—
„ 1879. „ „ „	„	15.—
„ 1880. „ pravo vinsko žganje	„	32.—
„ 1880. „ prava slivovka	„	38.—

Oferira se pr. hektoliter.

Josip Kravagna,
v Ptuiji, Štajerska.

Svetnoslavna Kreutzbergova menažerija

v Ljubljani, na Kolizejskem trgu

je odprta
vsak dan od jutra
do 10. ure zvečer.

Ob
3. in 5. uri popoldne
se pitajo zveri
in se vrše

predstave
v centr. kletki.

Več povedó plakati.

Spoštovanjem

Albert Kreutzberg.

(622—1)

Gastlov kri čistilen čaj,

to jako vplivno zdravilno sredstvo iz dobrih, nedražilnih, odprtje pouzročujočih zelišč, odpravi vsako nabavljalni aparat.

biranje žolča in zlez, oživlja
Gastlove posladkorjene kri čistilne kugljice

(škatljica po 30 in 50 kr.) (624—1)

so najbolj renomirano, najcenejše, pripravnejše sredstvo proti zaprtju, migreni, hemoroidom, krvnemu natoku, revmi in podagr, proti boleznim na jetrih in žolči, proti izpahnenju. Najboljše blato odpravljajoče sredstvo za žene in otroke.

Pravi so oni preparati, ki nosijo firmo centralne zaloge: **Lekarna „pri obelisku“ v Celovci.** Zaloga v Ljubljani: V. Trnkoczy; v Postojni: A. Leban; v Kranji: K. Šavnik; v Logatci: Al. Skala; v Zagorji: A. Mihelič; v Semlinu: J. Straub.

Umri so v Ljubljani:
28. oktobra: Marija Prasoli, uradniškega sluge žena, 46 let;
Cesarja Jožeta trg št. 1, za srčno napako. — Jožef Skalar, kombi
24 let, v Kravjeh dolini št. 11, za srčno napako.
30. novembra: Marija Kocmur, dimnarjeva hči, 10 m., Kuja
vas št. 16, za bronhitisom. — Olga Loos, konduktarjeva hči, 5 m.,
Marije Terezije cesta št. 5, za oslabejenim možganom.
V deželnej bolnici:
19. oktobra: Fran Hočevar, zidar, 35 let.
22. oktobra: Ana Aman, Laborantova vdova, 50 let.
23. oktobra: Matevž Francej, gosak, 74 let.

EPILEPSIJO

(božjast) ozdravi indijski zeliški sok, ki se kot posebnost, da kot jedino sredstvo z najboljšim vspehom rabi zoper božjast. (218—16)

Božjastni se hitro in srečno ozdravi, ako štirikrat ali petkrat na dan tega soka po 15 kapljic na sladkorji zavžije. Celo najstarejša in najzlobnejša bolezen se ublaži in naposled popolnem odpravi.

Dobiva se flacon po 20 kr. v skoraj vseh lekarnah Avstro-Ogerske, a v Ljubljani ima ta sok lekarnar g. Julij pl. Trnkoczy, v Jičinu pa prijatelj Rudolf Stahl, emer. lekarnar.

S pošto se menj kot 2 flacona ne pošilja.

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse
bolezni v želodci

in nepresežno zoper neslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje kisle podiranja, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, ōrve, oper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.

Glavna zaloga:

Lekar C. Brady, Kremsier, Moravsko.
Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane
35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajskej cesti; lekarna Josip Svoboda, na Preširnovem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli; lekarna Jos. Bergmann. V Postojni: Anton Leban. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Guglielmo. Celje: lekar J. Kupferschmied; Kranj: lekar Drag. Šavnik; Kamnik: lekar Josip Močnik.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: **Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečatená z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljeno varstveno znamenje in zavoj mora biti zapečaten z našim varstvenim znamenjem.** Izdelki podobnega ali istega imena, ki nájajo teh znakov istinitosti, naj se zavžejo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučaji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (487—10)

Dunajsko zavarovalno društvo na Dunaji.

Jamčevalni fondi:
goldinarjev 4,500.000 avstr. velj.

Dunajsko zavarovalno društvo zavaruje

gratis v prvem letu
za dobo 6 let (393—9)

bivališča in gospodarska poslopja, začne se torej vplačevanje premij pri takovih zavarovanjih stoprv v drugem letu, v 5letne obroke razdeljeno.

Glavni zastop v Ljubljani pri
Jakobu Dobrinu,
franciškanski trg h. št. 45.

Glavno opravilstvo v Gradci pri
G. Micori,
Jakominijev trg h. št. 11.